

алгоритм її отримання й використання.

Подальшої розробки потребує покрокове описання шляхів отримання маркетингової інформації, зміст її аналізу, інтерпретація та способи використання в управлінській діяльності керівника навчального закладу системи післядипломної педагогічної освіти.

#### **Використана література:**

1. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org>
2. Маркетинговая информация. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://www.znaytovar.ru/s/Marketingovaya\\_informaciya.html](http://www.znaytovar.ru/s/Marketingovaya_informaciya.html)
3. Характеристика та форми відображення маркетингової інформації. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ito.vspu.net>
4. Шахіна І. Ю. Класифікація маркетингової інформації. [Електронний ресурс]. / І. Ю. Шахіна, В. А. Решовский. Режим доступу: <http://to.vspu.net>
5. Маркетингова інформація : навч. пос. / Л. О. Шепюк, Є. В. Крикавський, І. О. Дейнека, О. В. Дейнека, Р. Патора. – Рівне : вид. О. Зень, 2008. – 456 с.

#### ***РЯБОВА З. В. Теоретическая сущность маркетинговой информации.***

*В статье раскрываются сущностные аспекты маркетинговой информации. Дается характеристика теоретической сущности системы маркетинговой информации. Раскрываются требования к ней, описывается ее типология и классификация.*

**Ключевые слова:** *Маркетинговая информация, типология, классификация системы маркетинговой информации, качество предоставления образовательных услуг.*

#### ***RYABOVA Z. V. Theoretical aspects of the marketing information.***

*The article covers the essential aspects of marketing information. We give a theoretical description of the nature of marketing information. Disclosed requirements it describes its typology and classification.*

**Keywords:** *marketing information, typology, classification of information market, quality of educational services.*

УДК37.091.12.011.3.001.57-051:78

**Савченко Р. А.  
Національний педагогічний університет  
імені М. П. Драгоманова**

### **МОДЕЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ (МПК) МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ТА МУЗКЕРІВНИКІВ ДНЗ.**

*У статті подано та обґрунтовано авторську модель організаційно-педагогічної системи формування музично-педагогічної компетентності майбутніх педагогів ДНЗ – вихователів та музичних керівників. Розкрито основні компоненти даної моделі-цільовий, змістовий, технологічний, результативний, що разом забезпечують професійну підготовку майбутніх педагогів.*

*Ключові слова:* модель, моделювання, музично-педагогічна компетентність, цільовий компонент, змістовий, технологічний, результативний.

Моделювання (від франц. *modeler* – ліпити, формувати) – метод дослідження явищ і процесів, що ґрунтується на заміні конкретного об'єкта досліджень (оригіналу) іншим, подібним до нього (моделлю) [1, с. 443]. Це специфічний спосіб пізнання, при якому одна система (об'єкт дослідження) відтворюється в іншій моделі [2, с. 59-63]. Як вважає О. Я. Савченко, “моделювання – 1) метод дослідження об'єктів на їх моделях-аналогах; 2) побудова і вивчення моделей реально існуючих предметів і явищ і тих, що спеціально сконструйовані; 3) у навчанні моделі розуміють як зміст, що треба засвоїти, як засіб засвоєння [3, с. 358-359].

Моделювання допомагає дослідити певне педагогічне явище чи процес. Модель – це не тільки формулювання знань, які вже існують у людини, але й невідомих фактів, котрі ще належить перетворити у знання, це опис та теоретичне обґрунтування структурних компонентів даного процесу: елементи і структуру освітніх цілей та навчальних планів, зміст та структуру навчальних курсів, методи тестування та оцінювання, групи студентів [4]. Моделі особистості фахівця виступають як своєрідний взірець, еталон, орієнтир для вибору напрямку підготовки студента та оцінювання якості навчання. В нашій роботі досліджується проблема формування МПК майбутніх педагогів у процесі їхньої фахової підготовки, тому звернемося до нормативної моделі спеціаліста, що виступає як кінцевий результат діяльності вищої школи, відповідає вимогам практики і має потенціал, що забезпечує випускнику університету успішне виконання професійних функцій. Така модель має відповідати не тільки європейським чи вітчизняним стандартам, але й забезпечувати специфічні галузеві вимоги до професійності та особистісних якостей випускника університету. На сучасному етапі розвитку вітчизняної педагогічної науки до моделей особистості фахівця ми відносимо моделі, які відповідають запитам постіндустріального суспільства й продиктовані вимогами роботодавців на глобалізованому ринку праці. Загальна ціль моделі виходить із основних концептуальних положень національної системи освіти: спрямовується на формування світоглядних позицій у студентів і розвиток якостей особистості, від яких залежить прогрес суспільства. Реалізація загальної цілі відбувається через зміст навчального матеріалу, систему методів впливу на особистість в контексті опанування нею навчальних дисциплін та характер взаємодії суб'єктів навчально-виховного процесу за таким алгоритмом:

Мета → Зміст → Система методів впливу → Результат.

Вітчизняні вчені-педагоги (Г. О. Балл, П. А. Козляковський, В. О. Кудін, Л. С. Нечепоренко, С. О. Сисоєва, Т. І. Сущенко) узагальнюють вимоги до якостей випускників університетів, до яких відносять такі:

- гнучко адаптуватись у динамічному суспільстві. Знаходити саме “своє

місце” і відчувати задоволення власною роллю протягом усього життя;

- творчо та самостійно мислити, критично ставитись до процесів у бурхливому світі;

- вміти обирати з потоку інформації найважливішу, висувати гіпотези та формулювати проблеми, складати план їх вирішення, знаходити альтернативні варіанти та приймати відповідальні рішення в умовах невизначеності;

- вміти працювати в команді, бути комунікабельною людиною, яка здатна ефективно адаптуватись до умов, які швидко змінюються;

- вміти працювати над власним розвитком, тобто бути готовим до саморозвитку впродовж усього життя;

- ініціативно діяти, відчувати внутрішню свободу, бути здатним зайняти активну позицію, генерувати власні ідеї та здійснювати вчинки, ефективно діяти для втілення, реалізації, досягнення сформульованих власних цілей;

- відповідально діяти та відчувати самодостатність внутрішньої свободи особистості, що знаходить втілення у обгрунтованості й рішучості вибору, який нею здійснюється;

- бути здатним до свободи вибору як особистісної свободи, поєднаної з відповідальністю;

- мати високий ступінь мобільності до економічних, виробничих та соціальних вимог, які швидко змінюються;

- мати високий ступінь заповзятості, віри в особисті переконання, можливість їх досягнення, надії на успіх;

- мати відчуття нового та вміння творчо його використовувати для успіху у власній справі;

- вміти аналізувати дії інших людей з усвідомленням того, що їх пізнання, як і наші власні, також обмежені;

- усвідомлювати, що будь-яка поінформованість є лише сукупністю інформації, яку ми накопичили та маємо.

- вміти оперативно змінювати стереотипи, методи та підходи до розв'язання проблем, підтримувати баланс між незалежністю та традиціями;

- приступаючи до дій, спочатку зібрати та усвідомити початкові дані та умови;

- вміти складну проблему розчленити на простіші складові;

- вміти подумки “прокручувати” можливі етапи рішення проблеми, оскільки моделювання процесу чи системи складає основу, визначає ефективність та якість професійного мислення;

- усвідомлювати, що прямий шлях вирішення проблеми – не завжди найкращий;

- стверджувати ідеї духовності, підвищення рівня культури й освіченості українського суспільства.

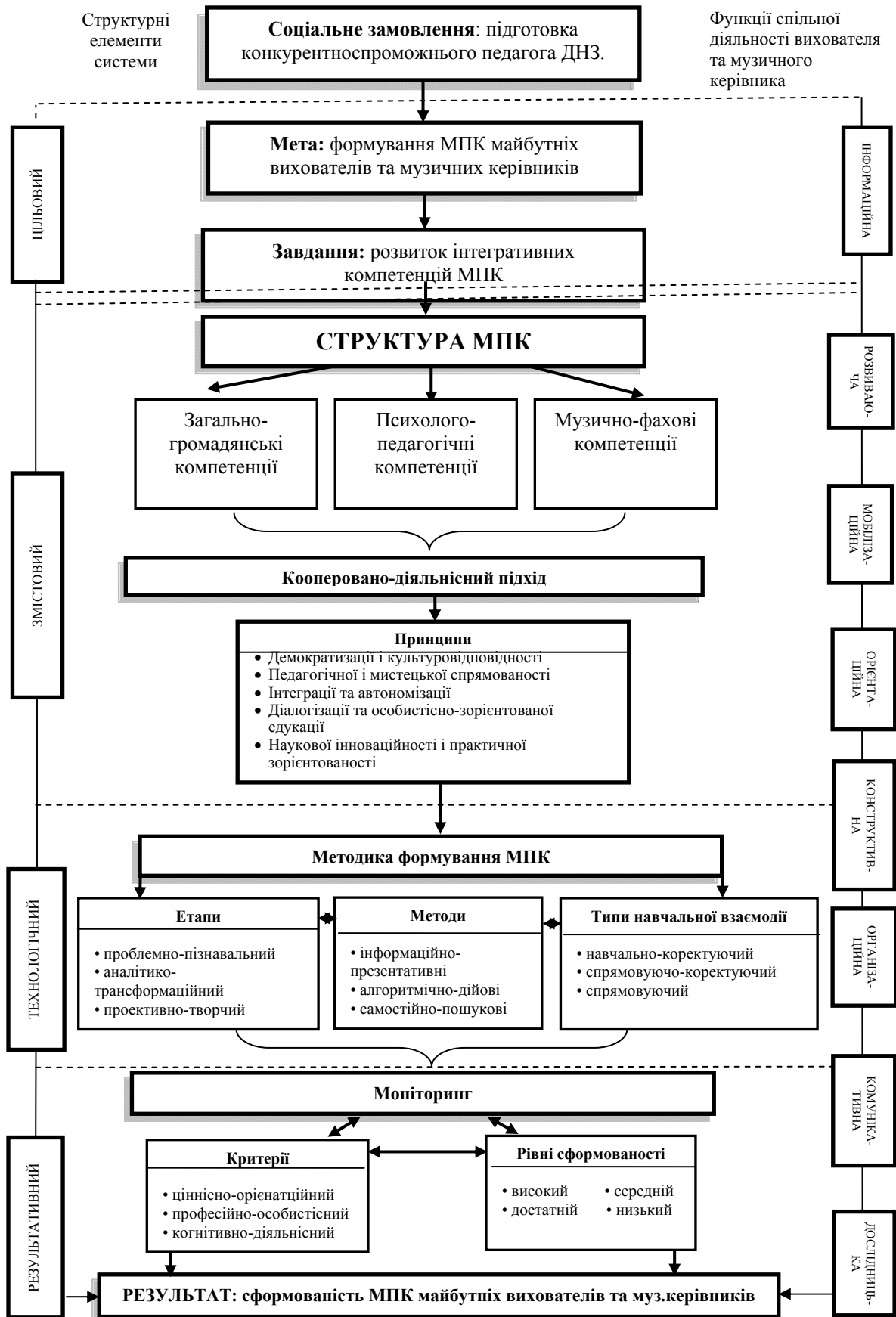


Рис. 1. Структурно-функціональна модель формування МПК

Організаційно-педагогічна система формування МПК майбутніх педагогів представлена як цілісне, кероване, полікомпонентне, відкрите для зовнішнього середовища утворення, що відображує навчальний процес і функціонує в разі узгодження його окремих компонентів. Структурно-функціональна модель системи складають цільовий, змістовий, технологічний та результативний компоненти (див. рис. 1) Цільовий компонент моделі містить соціальне замовлення: якісну музично-педагогічну підготовку вихователя та музичного керівника; мету – формування МПК майбутніх вихователів та музичних керівників; завдання: розвиток інтегративних компетенцій МПК. Цільовий компонент репрезентує мету як кінцевий результат музично-педагогічної підготовки майбутнього педагога; як суб'єктивний взірець бажаного стану середовища, яке вирішило б проблему, що виникла. Тому “мета є прогностичною моделлю кінцевого результату праці, дозволяє приймати рішення, що торкаються вибору шляхів, методів та засобів вирішення навчальних та педагогічних задач” [5, с. 113]. Мета процесу формування буде досягнута, якщо в ході музично-педагогічної підготовки студенти перейдуть на якісно новий, вищий рівень сформованості МПК вже на етапі їхнього навчання у вузі.

Змістовий компонент моделі орієнтований на виявлення загальної поінформованості, актуалізацію змісту та обсягу початкових знань, умінь і навичок студентів із окресленої проблеми, стимуляцію професійно-особистісної мотивації, спрямованої на розширення власних фахових можливостей, формування здатності до доцільної самоорганізації й рефлексії навчально-практичних зусиль щодо формування МПК. Він відображає сутність того, що реалізується в процесі досягнення як загальної мети, так і кожного завдання зокрема. Сформованість МПК – важлива властивість професійно-особистісної позиції майбутнього педагога ДНЗ, повномірність якої передбачає інтегративне поєднання трьох взаємопов'язаних її складових: загальногромадянських, психолого-педагогічних та музично-фахових компетенцій, що уособлюють структуру його майбутньої професійної діяльності і відображується у моделі відповідно трьома елементами:

– ціннісними орієнтаціями (соціальними, педагогічними та музичними), які зумовлюють формування загальногромадянських ціннісних орієнтацій як рефлексивних нормативно-регулятивних механізмів оцінної діяльності, що ґрунтується на прийнятій в суспільстві системі нормативів та цінностей;

– професійно значущими якостями (педагогічними та музичними), які мають забезпечити розвиток педагогічної самосвідомості і творчої індивідуальності майбутнього фахівця, що проявляється у способах аналізу, проектування, моделювання, реалізації і рефлексії музично-педагогічної діяльності;

– комплексом предметних знань про музичне мистецтво, види музичної

діяльності та комплексом умінь (гностичні, проектувальні, конструктивні, комунікативні та організаційні), що сприяють формуванню навичок удосконаленої практичної музично-педагогічної діяльності, здібностей, якостей особистості, педагогічного досвіду.

Означені елементи детерміновані майбутньою професійною діяльністю, структурованою за видами музично-педагогічної підготовки і представленою в різних формах навчальної діяльності.

Теоретичною основою забезпечення цілісності музично-педагогічної підготовки вихователів та музичних керівників виступає розроблений нами кооперовано-діяльнісний підхід як система провідних концептуальних позицій, на яких ґрунтується процес формування музично-педагогічної компетентності майбутніх педагогів. Реалізація кооперовано-діялісного підходу передбачає розв'язання протиріч між протилежностями, що виявляються в процесі формування МПК і складають пари принципів: демократизації і культуровідповідності; педагогічної і мистецької спрямованості; наукової інноваційності і практичної зорієнтованості; діалогізації та особистісно зорієнтованої едукації; інтеграції та автономізації. Окреслені принципи дають змогу побудувати оптимальну систему методів, прийомів, засобів і форм організації музично-педагогічної діяльності студентів.

Технологічний компонент розглядається як реалізація змісту навчання, тобто забезпечення безпосередньої діяльності студентів щодо засвоєння музичних знань і вмінь, управління процесом навчання й діагностики його результатів. Процес розглядається як закономірна послідовна зміна в розвитку явищ, їх перехід у інший стан; як сукупність послідовних дій, спрямованих на досягнення певних результатів – етапів. Структурно-функціональна модель включає три етапи методики формування МПК майбутніх вихователів та музичних керівників: проблемно-пізнавальний, аналітико-оцінювальний та проєктивно-творчий, послідовне розгортання яких складає основний зміст її технологічного компоненту. На кожному з етапів використовуються свої методи навчання, що класифіковані за навчальними цілями і об'єднані у три блоки: інформаційно-презентативні, алгоритмічно-пошукові та творчо-пошукові. За мірою педагогічного втручання й зростання самостійності студентів визначено три типи навчальної взаємодії викладача і студентів, які також, як і блоки методів, пов'язано з етапами музично-педагогічної підготовки: з першим, проблемно-пізнавальним етапом – організація процесу навчання як подання студентам наукової інформації у закінченій формі та організація процесу осмисленого оволодіння науковими поняттями, теоріями як системою різних взаємозв'язків, що визначають суть цих понять (перший тип взаємодії); з другим, аналітико-оцінним етапом – організація оволодіння науковими знаннями, вміннями за схемою цілеспрямованого поетапного керівництва процесом набуття досвіду, зростання самостійності, творчості

студентів(другий тип взаємодії); з третім, проєктивно-творчим етапом – зниження міри втручання педагога у навчально-пізнавальну діяльність студентів, виконання функцій супроводження студентів у процесі пізнання для надання змоги особистості вибрати самостійний шлях міркування, організації процесу набуття власних знань, умінь, пошуку істини(третій тип взаємодії). Отже, кожен з етапів співвідноситься з використанням певного блоку методів та типом навчальної взаємодії викладача та студентів, що і відображено в моделі.

Завершальною ланкою моделювання підготовки майбутніх педагогів є результативний компонент моделі, що передбачає наявність конкретних результатів реалізації процесу формування МПК майбутніх педагогів – перехід на більш високий рівень професійної компетентності. Результативний компонент моделі створює підґрунтя для порівняння й узгодження результатів навчальної діяльності студентів із сформульованими на цільовому етапі завданнями, актуалізує закріплення настанов на подальший музично-педагогічний розвиток і самовдосконалення, спрямовує й інтегрує суб'єктивний досвід навчально-практичної діяльності майбутніх педагогів у галузі музичного виховання дітей дошкільного віку. Результативний компонент моделі складають критерії та рівні сформованості. Відповідно до структурних компонентів МПК – ціннісних орієнтацій, професійно – значущих якостей, комплексу знань, умінь та навичок, визначені критерії: ціннісно-орієнтаційний, професійно-особистісний, когнітивно-діяльнісний, удосконалення яких може слугувати показником розвитку як окремих компетенцій, так і досліджуваного інтегрального утворення в цілому. Ціннісно-орієнтаційний критерій спрямований на виявлення ступеню сформованості соціальних, педагогічних та музичних цінностей майбутніх педагогів, що спонукають до музично-педагогічної діяльності та визначають спрямованість особистості майбутнього педагога ДНЗ; професійно-особистісний критерій пов'язаний з визначенням міри сформованості професійно-значущих педагогічних та музичних якостей та здібностей особистості, що впливають на результат його діяльності та визначають індивідуальний стиль педагога; когнітивно-діяльнісний критерій свідчить про міру здатності до свідомого одержання знань у музично-педагогічній підготовці та уміння інтерпретувати професійні знання в уміння та навички. Згідно з визначеними критеріями та показниками МПК, було визначено чотири рівня сформованості: високий, достатній, середній та низький.

Запропонована модель формування МПК майбутніх педагогів має розглядатися як інструментарій організації системи музичної підготовки компетентного вихователя та музичного керівника. Модель є відкритою, постійно розвивається та за необхідністю може бути доповнена новими компонентами.

**Використана література:**

1. Котляр Л. І. Роль внутрішньогрупових відносин у формуванні компонентів вольового акту в особистості [текст] / Л. І. Котляр // Науковий вісник Ізмаїльського державного педагогічного інституту. – Ізмаїл, 2000. – Вип. 10. – С. 59-63.
2. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька : навчальний посібник / О. П. Рудницька. – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2005. – 360.
3. Словник іншомовних слів. – М.: Просвещение, 1987. – С. 241.
4. Моисеев Н. Н. Алгоритмы развития / Н. Н. Моисеев. – М.: Наука, 1987. – 303 с. (Серия “Академические чтения”).
5. Глузман А. В. Профессионально-педагогическая подготовка студентов университета: теория и опыт исследования : монография / А. В. Глузман. – К.: Поисково-издательское агентство, 1998. – 252 с.

**САВЧЕНКО Р. А. Моделирование организационно-педагогической системы формирования музыкально-педагогической компетентности будущих воспитателей и музыкальных руководителей ДОУ.**

*В статье подается и обосновывается авторская модель формирования музыкально-педагогической компетентности будущих педагогов детей до школьного возраста – воспитателей и музыкальных руководителей. Раскрываются основные компоненты данной модели – целевой, содержательный, технологический, результативный, которые обеспечивают профессиональную подготовку студентов.*

**Ключевые слова:** модель, моделирование, музыкально-педагогическая компетентность, целевой компонент, содержательный, технологический, результативный.

**SAVCHENKO R. Modelling organizing and pedagogical activity in the musical pedagogical competence of future kindergarten teacher and musical tutorformation.**

*The article is justified and the author's model of musical pedagogical competence of future kindergarten teacher and musical tutorformation. The basic components of this model: target, substantial, technological, effective component, which provides professional training of students.*

**Keywords:** model, modeling, musical pedagogical competence, target component, substantial component, technological component, effective component.

УДК 159.942.5:[378.091.3–051:373.3]

**Сакалюк О. П.  
Національний педагогічний університет  
імені М. П. Драгоманова**

**СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ ЕМПАТІЙНОЇ КУЛЬТУРИ  
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

*У статті розглядається емпатійна культура майбутніх учителів початкової школи, виокремлюються та характеризуються її структурні компоненти.*

**Ключові слова:** структура емпатійної культури, особистісно-орієнтована стратегія, педагог-фасилітатор.

Перед сучасною професійною освітою на тлі корінних змін, що відбуваються в глобалізованому суспільстві, постає завдання формування